

CONSTANTIN ZĂRNESCU LA 75 DE ANI

(LAUDATIO)

UN ARBORE ȘI TOT CERUL...

Prof. Constantin SORICI

Constantin Zărnescu face parte din categoria oamenilor care învrednicesc locurile pe unde au trecut, iar „prezența” lor este peste tot serafică, vibrantă și misterioasă ca o epifanie. Semnatarul acestor rânduri sunt martor de cincizeci de ani la fulguranta trecere a generațiilor pe la liceul din Horezu, un important focar de cultură și eleganță, care împlinește anul acesta 70 de ani de existență. Constantin Zărnescu, după cei 4 ani de liceu, ne-a lăsat un semn de dăinuire undeva pe cerul Horezului și mi-a fost dat și mie să veghez aici, “în lanul de seară”, la creșterea legendei sale și la înțelenirea timpul său mitic... Ecurile trecerii sale pe aici au crescut cu fiecare cerc spiritual adăugat unui arbore uriaș, monument al naturii, ce străjuiește și acum intrarea în liceu. Acest arbore e singurul eon vegetal din ceea ce a fost odinioară... Constantin Zărnescu înobilează liceul din Horezu, iar noi, statornicii clipei, statornicii locului, ne mândrim cu el. Nicio altă personalitate trecută pe aici nu poartă mai adânc pecetea acestui lăcaș în inima sa. „Contagiunea” aceasta se întâmplă atunci când omul e om și școala e școală... De aici, din fruntea mândrei Oltenii, Constantin Zărnescu a luat drumul Ardealului. Îl regăsim chiar în inima Ardealului prezentat de scriitorul clujean Horia Munteanu: «Unul dintre cei mai importanți scriitori contemporani, romancier, dramaturg, eseist și istoric literar, cercetător al vieții și operei lui Brâncuși, Constantin Zărnescu se prevealează de haruri divine și rămâne dominat de o energie creativă rară, specifică firilor predestinate. Inițiator și director literar al Cenaclului «Tribuna» al Asociației Scriitorilor Cluj, s-a preocupat constant de tinerele generații, fiind mentor și prieten al debutanților, al tinerilor din grupările «Napoca Universitară» și, mai apoi, «Zalmoxis». Orator și conferențiar de excepție, savant erudit, Constantin Zărnescu este adâncit în străvechimi și arhaice simboluri, în mitologii mediteraneene și, în egală măsură, în curentele filosofice și estetice ale Renașterii, ori în expresiile specifice Secolului Luminilor... Criticul de artă Constantin Zărnescu se plasează, în cercetarea sculpturii lui Constantin Brâncuși, în categoria celor mai mari hermeneuți ai operei marelui artist. Fondator al Societății clujene de cultură «Constantin Brâncuși», scriitorul și-a transformat casa în salon literar, în risipa florarului blagian”... „De pe stamine de alun, / din plopii albi, se cerne jarul. / Orice-nceput se vrea fecund, / risipei se dedă Florarul(...) Visând, întrezărim prin doruri / latente-n pulberi aurii / păduri ce ar putea să fie / și niciodată nu vor fi”(Lucian Blaga)... Constantin Noica ne schițează similar un proiect al „facerii” unui om: „Nu suntem în lume decât ceea ce se întâmplă să fim. Un prieten, o dragoste, cărțile, lumea de ieri-noapte, toate acestea ne construiesc. Noi ne facem din propria noastră risipire”...

BIOGRAFIE „RISIPITĂ” ÎN OPERĂ

Născut pe 24 martie 1949 în satul Zărnești, comuna Lădești-Lăpușata, județul Vâlcea, în prag de Bunavestire, Constantin Zărnescu a urmat cursurile Liceul teoretic “Alexandru Ioan Cuza” din Horezu între anii 1963-1967 (Liceul se numește acum „Constantin Brâncoveanu”) și apoi Facultatea de Filologie a Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, secția româno-italiană, ca bursier republican, între anii 1967-1972. Imediat după absolvirea devine redactor la revista “Tribuna” (1972), apoi redactor principal (1979), redactor șef la secția beletristică și reportaj (1979-1999). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România din 1981. A publicat în revistele “Echinox”, “România literară”, “Steaua”, “Vatra”, “Lucașul”, “Contemporanul”, “Patria”, “Apostrof”, “Literatura și Arta”, “Minimum” și în reviste din Israel, Grecia, Suedia, Franța, Germania, Slovenia, Ungaria, SUA. Este cuprins în antologiile „Omagiu lui Brâncuși”, editura revistei “Tribuna”, „Antologia dramaturgiei contemporane”, în Almanahul “Thalia”, editura revistei “România literară”, București, 1989. A editat revista lunară și a fondat editura “Fapta transilvăneană”, Cluj-Napoca, 1990-1991. Debutul literar îl înregistrează cu proza „Bunicul”, în revista „Tribuna”, iar debutul editorial cu piesa de teatru “Reginalocasta”, tragedie politică, la editura revistei “Arlechin” din Iași, însoțită de prezentările lui D.R. Popescu, Valentin Silvestru și Val Condurache. A urmat romanul autobiografic „Clodi Primus”, roman autointrospectiv al adolescenței ca licean la Horezu, la editura “Dacia”, în 1974, cu o prezentare a lui D.R. Popescu,

roman distins cu premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din România, în 1975. Ulterior a publicat romanul „Meda, mireasa lumii”, la editura „Dacia”, în 1979. „Aforismele și textele lui Brâncuși” au apărut în 1980, cu o prefață de Marin Sorescu, la editura „Scrisul Românesc” din Craiova. În 1986 a publicat romanul „Ieșirea la mare”, la editura „Dacia”. În 1992 îi apare la editura proprie „Fapta transilvană”, „Teii înfloresc pentru Irina”, roman pentru copii și adolescenți. Au urmat: „Să nu te lași scris”, o nuvelă despre vechii români sudici, aflați sub ocupație habsburgică, la editura revistei „Literatorul”, București, 1993, „Brâncuși, cioplitorul în duh”, compendiu de aforisme și texte pentru uzul elevilor și studenților, în limbile franceză și engleză, editura „Sagitarium”, Iași, 2001, „Brâncuși și Transilvania”, compendiu critic, „Brâncuși - 125”, editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2001, „Brâncuși și civilizația imaginii - o sinteză asupra civilizației ochiului în plastica revoluționară a secolului XX”, editura „Dacia”, Cluj-Napoca, 2001. „Ziua zilelor”, roman istoric despre primul război mondial și nașterea națiunilor libere în Europa Centrală, apare la editura „Dacia”, 2002, cu o postfață de George Uscătescu. Publică „Principele Dracula, Doctor Faust și Machiavelli - trei viziuni renaștentiste despre Putere”, la editura „Gedo”, Cluj-Napoca, 2002 și „Dracula în Carpați”, operă dramatică în trei acte”, editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2002. I s-a tradus: „La Reine Jocaste” (în franceză de Andrée Flèury), pentru Festivalul Teatrelor Europene de la Grènohle și Festivalul Internațional al Franței de la Avignon și Marsilia, piesa fiind montată de Compania teatrală franceză „Renata Scant”, în coproducție cu Teatrul Național din Târgu Mureș. A tradus „Jurnalul unui geniu” de Salvador Dali, în almanahul revistelor „Steaua” și „Tribuna” (1986) și „Aforismele lui Brâncuși”, gândite și tipărite în franceză. A fost distins cu Premiul pentru debut al Uniunii Scriitorilor din România, în 1975, pentru „Clodi Primus”, cu Premiul pentru Dramaturgie al Festivalului Național de Teatru „I.L. Caragiale” (București, 7-12 noiembrie 1991), pentru „Regina locasta” și cu Premiul Prefecturii Gorj pentru întreaga activitate în „Brâncușiologie”, 2002, la propunerea decanului de vârstă al istoricilor de artă, Barbu Brezianu.

VOCAȚIA GOLGOTEI...

Prea Bunul Dumnezeu îi dă glas criticului Dan Lupescu să-l așeze pe Constantin Zărnescu „sub acolada de lumină de la începuturile lumii, prin vocația Golgotei, prin răstignirea pe crucea cuvântului și mântuirea prin logos, adică prin Dumnezeu. Mulți au uitat că la început a fost cuvântul. Uneori Dumnezeu ne dăruiește o suferință cu străfulgerări metafizice care ne sigilează destinul cu neliniști și întrebări, dar tot Dumnezeu ne botează în cristelnița cu apa domoală a armoniei și împlinirii (...) Omul își asumă suferința ca pe o virtute și o metamorfozează în plan literar ca valoare estetică”. Constantin Zărnescu îi mărturisește Michaeliei Bocu, redactor șef adjunct al ziarului „Făclia de Cluj”: „Nu există absolut nimic haotic! Dumnezeu ne-a scris fiecăruia dintre noi soarta. Dumnezeu, după ce ne-a cioplit chipul și trupul ca pe un templu, fiind mulțumit ca sculptor și arhitect, a fost și Scriitor: Ne-a scris fiecăruia dintre noi soarta! (...) Cărțile mele sunt niște edificii, realizări care să mă ajute să depășesc suferința și spaima de moarte! La 9 ani, într-o iarnă cumplită, învățătorul m-a așezat lângă o fereastră cu geamuri sparte. Lădeștii de Vâlcea fusese plasă de județi și avea un spital cunoscut. Am stat internat fără vreun rezultat, cu dureri de cap atroce, alegându-mă pentru toată viața cu o maladie ce-mi producea rușine, pentru că era vizibilă, necomunicațională, cum se zice azi, nesocială: surzenia. Citeam și potriveam înțelesul cuvintelor, după mișcarea buzelor oamenilor! Mă așezam lângă fete, în prima bancă. M-am interiorizat, căpătând o insașiabilă patimă a lecturilor. Nu am ajuns niciodată profesor, sau preot, ci...scriitor!... Fereastra aceea spartă a fost deschiderea mea spre un cu totul alt destin. Am zburat prin ea, ca o pasăre a cerului!...Am sperat să găsesc ieșirea!”... „Câtă suferință, atâta demnitate”, punctează criticul literar Ion Predescu destinul scriitorului. Constantin Zărnescu este un Beethoven al muzicii cuvintelor. Marele compozitor a scris Eroica, Pastorală, Sonata Lunii și celelalte capodopere în stare de surzenie. Dumnezeu i-a dăruit și lui Constantin Zărnescu un simț cosmic...

OPERA, MÂNTUIRE PRIN CUVÂNT

„CLODI PRIMUS” (1974), romanul de debut al lui Constantin Zărnescu, este primit bine de critica literară, care apreciază înrâuriri din Sartre, în genere din existențialiștii francezi, la modă în epocă. Dumitru Radu Popescu comentează cu frenezie romanul cu care Constantin Zărnescu intra în arena literară, văzând în protagonist „un soi de Ulise rătăcitor pe îndepărtatele sau apropiatele mări ale adolescenței, căutându-și un port și un reazim simțurilor sale însetate de cunoaștere și mai ales de autocunoaștere, un Ulise cu un simț în derută, călătorind spre sine, dornic de a descoperi minunile lumii, orgolios cu moartea, pe care o vede ca pe o «floare la ureche», zbătându-se să fie mereu la dimensiunile care se cer dintotdeauna numai lupilor de mare”. „Boala a făcut senzațională viața mea, așa cum meandrelor fac senzațională viața fluviului”, rostește cu luciditate scriitorul, văzându-se „ales” al absolutului,

rânduială cu rost benefic, dar pe care cu dificultate o descifrează unii, însă ușor de înțeles pentru cei „răniți”...În 1979, Constantin Zărnescu încredințează editurii „Dacia” din Cluj-Napoca cel de-al doilea roman, „MEDA, MIREASA LUMII”...„Preocupat în romanele sale mai ales de lumea interioară a eroilor săi, Constantin Zărnescu are finețea unui analist al sufletului tânăr, scaldat în apele nehotărâte ale anilor de formare și maturizare. Având un pronunțat lirism epic, atât «Clodi Primus» (1974) cât și cel de-al doilea roman, «Meda, mireasa lumii» (1979), sunt studii ale subiectivității juvenile surprinse în momente de tensiune, momente care fac necesară transfigurarea vieții în operă de mărturisire, înălțare și mântuire. «Clodi Primus» este romanul descoperirii sinelui de către un adolescent care cunoaște teribila frică de moarte, personajul fiind un «netrăit», un introvertit, care nu a prins de la viață decât experiențele altora, trăindu-și interior visurile și spaimile existențiale, acumulând o tensiune profundă, un elan vital care mai târziu va declanșa o enormă poftă de a trai. Tânărul se vede «atins» de destin, marcându-și ca prim suport al demnității, suferința”(Horia Munteanu)...Scriitorul se dezlănțuie în povestiri eclatante ca și când ar vrea să cuprindă totul existenței în ele. Uneori răstoarnă chiar și imaginea “patimilor”, dându-le și o tentă autoironică surprinzătoare. Al doilea roman, într-un stil mai direct evocator decât primul, se arată la lectură mai apropiat romanului de dragoste tradițional. Iubirea timidă, discretă, dar intensă a eroului pentru Meda, frumoasa, intelectuală, singuratică și ciudatacolegă a eroului, este adusă în prezentul lecturii prin rememorarea unui bal studențesc, rama potrivită pentru un tablou de ansamblu, calm și senin, cu final fericit, în sensul tradiției. “Prozatorului Zărnescu i se deschide un simț cosmic, aidoma unui radar enorm, care culege din spațiile galactice semnalele acustice cele mai semnificative despre starea macrocosmosului, dar are puterea să stăruie îndelung și asupra clopotului interior și să-și moduleze ființa purtătoare dinspre înlăuntru spre în afară cu o mână ce mângâie infinitul, Coloana Cerului”, afirmă criticul Dan Lupescu. Mântuind cuvintele, scriitorul le salvează în ordinea lor de ultimă instanță, „cutremurarea”, precum Kierkegaard. Ordinea estetică și cea morală se așezaseră deja la temelie unei lumi așa cum ar vrea scriitorul să fie, situată chiar dincolo de limitele unei existenței reale...Admirăm, într-o contemplație platonice purificatoare, fizioarele sale magice de lumină...”Scriitorul recrează lumea cu ajutorul verbului, fiind în spirit demiurgul unei cosmogonii înfloritoare”, spune Dan Lupescu. Constantin Zărnescu ne dă puterea să credem în artă ca într-o stea mântuitoare...

Scrisă de Constantin Zărnescu încă din 1981, tragedia politică „REGINA IOCASTA” va fi pusă în scenă abia în 1991, la Teatrul Național din Târgu Mureș. În același an, autorul va fi încununat cu Premiul pentru dramaturgie la Festivalul Național „I. L. Caragiale”, desfășurat în București. Aproape instantaneu, această piesă a fost tradusă în germană, franceză, rusă, engleză. Cu un deceniu înainte, în revista „Arlechin”, Dumitru Radu Popescu afirmase categoric: „Piesa lui Constantin Zărnescu, este o capodoperă”. Să reținem că această judecată de valoare aparține unuia dintre cei mai valoroși dramaturgi români din perioada postbelică, alături de un alt oltean de notorietate mondială: Marin Sorescu. Constantin Zărnescu surprinde lumea teatrală autohtonă și internațională cu o dramă originală și profundă, Regina Iocasta fiind pusă în scenă cu succes și în străinătate. Iată ce scrie Thierry Voisin, președintele „Observateur des Arts”, în Caietul-program al Festivalul Teatrelor Europene, Grenoble-Avignon, în 2003: „O premieră în Franța(...)Niciun dramaturg n-a fost atras de suferințele Reginei Iocasta, mamă, iubită și soție a eroului Oedip rege! Constantin Zărnescu a reparat această injustiție, oferind un punct de vedere ca o LUMINARE A UNEI LEGENDE UNIVERSALE”...O imensă sferă de formă unui ou se deschide în fața spectatorilor și se rostogolește lent, precum timpul istoric, înspre avanscenă. Din jumătatea rămasă, cealaltă ridicându-se spre cer, răsare treptat trupul Iocastei, înconjurat de năvoade pline cu alte sfere de dimensiuni mai mici, ouă, subliniind fecunditatea femeii, mamă a unui univers biologic. «Oracolul» declamă sentința tragică, poate cea mai înspăimântătoare în istoria umanității. Oedip este plasat în plan secund, căci omenirea știe ce se va întâmpla cu el. Iocasta, cu un pumnal în mână, își străpunge propriile ouă, ucide germeii pe care tot ea și-i asumă ca responsabilitate maternă. Avem de-a face cu un complex de gradul doi, “complexul Iocasta”, pe care dramaturgul îl alătură complexului oedipian...”PATIMILE LUI DRACULA”, SAU NOBLEȚEA SPIRITULUI UNEI PATRII...Volumul “Patimile lui Dracula - narațiunile universale despre Dracula Vodă” adună între copertile sale “teribila istorie a mitului Dracula”. Cronici, istorisiri și legende, alături de documente, tratate și mărturii, blazoane, sigilii, înscrisuri și ordine, sunt puse laolaltă cu reproducerea unor scrisori inedite ale celebrului voievod valah, Cavaler al Ordinului Dragonului...Realitatea și mitorealitatea acestui personaj a participat într-o mare măsură la fondarea paradigmei medievale din care Niccolò

Machiavelli își va extrage «Principele». Fără nicio îndoială, avem în față o operă monumentală, inedită, complexă în multitudinea izvoarelor și surselor de documentare, copleșitoare prin intervențiile extrem de detaliate asupra istoriei evenimentelor plasate în contextul general european al Evului Mediu. Autorul își însoțește fiecare afirmație cu un expozeu fascinant, în egală măsură, o savantă demonstrație istorică, dar și o prezentare extrem de bine încheată a psihologiei epocii, care au condus la elaborarea și universalizarea primului concept de strategie a imaginii din Europa medievală: Vlad Țepeș”, spune Horia Munteș. Analogii și “sinapse” fine definesc un talent narativ de o înaltă seducție: “Și românii, și ungurii, secuii și sașii, din epoca veche până azi, cultivă un folclor uneori conservat în scrieri, alteori oral, despre năpăstuitul domn Vlad Țepeș, Dracula. E, poate, cel mai puternic mit războinic-justițiar, de o insolită și incredibilă coeziune într-un spirit a subconștientului nostru interetnic, colectiv. Prin viața, faptele și acțiunile sale, prin rudeniile, alianțele, tratatele politice, formație și căsătorie, prin limbile pe care le vorbea, Vlad Țepeș a fost, într-un chip uluitor și sublim, un propagator al ideii de Europă Unită!”, conchide autorul. Mitul unește extremitățile continentului, Estul și Vestul, plecând din spațiul Europei Centrale, mai exact din spațiul carpato-dunărean. Subtilitatea «carpatică» și «cavalească» a mării teme este rezistența cu demnitate și supraviețuirea cu onoare în fața unui imperiu năvălitor. Vlad Basarab Junior va moșteni de la tatăl său Ordinul Dragonului, dar mai ales obsesia antiturcă și onoarea cavalească, adăugându-i elemente orientale, pedepsirea neiertătoare, țeapa... În acest sens, justițiar, voievodal și creștin, imaginea de autoritarism se impunea cu prisosință pentru refacerea echilibrului zonal... Trei principii sunt extrem de importanți în stăvilirea asaltului puhoaielor otomane asupra Europei: Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare și Matei Corvin. Cel mai spectacular, mai original și mai dramatic personaj dintre cei trei, Vlad Țepeș, avea să determine cea mai ciudată și mai cutremurătoare evoluție a legendei sale, născută încă din timpul vieții și urmată de o împovărătoare serie de mitologii vampirice și luciferiene. Scriitorul și istoricul Constantin Zărnescu, într-o impecabilă observație, afirmă: “Îl iubim sau îi rămânem ostili lui Vlad Dracula Țepeș în ipostazele sale ianusieneși în nesfârșitele metamorfoze, neputând rămâne însă, cu niciun chip, indiferenți în fața acestui spirit dramatic-justițiar, «machiavelic» avant la lettre, topit alchimic în temeliiile bătrânei Europe, impunând reîntoarcerea și reinstaurarea cavalerismului”... “Cu Vlad Țepeș Constantin Zărnescu zidește o instituție a mimesisului care devine mitologie. Vlad Țepeș este un argument pentru istoria noastră, care, având dese momente de adormire, demiurgic vorbind, aduce vitalitate, iubire, pasiune, agonal, mysterium tremendum, un bestseller al lumii, așezându-ne pe harta istorică a revendicării puterii. Vlad Țepeș este în cărți și în inconștientul colectiv al popoarelor care doreau să trăiască în armonie un erou creștin... Autorul îi lasă pe alții să fie de partea diavolului”, afirmă criticul Ion Predescu. Cititorul va găsi în acest roman despre Vlad Țepeș, tot ce s-a scris în lume despre acest principe colosal. „Mitul lui Vlad Țepeș a fost pentru mine un noroc din două puncte de vedere: primele legende le-am cules când eram elev la Liceul Teoretic «Alexandru Ioan Cuza»” din Horezu. Am întâlnit un cioban, mare patron de turme între cele două războaie mondiale, Achim Băluță, care mi-a spus o legendă extraordinară, vie, care circula sub ochii noștri la Horezu, din tată în fiu, din bunic în nepot. Am mai cules o foarte interesantă legendă de la profesorul Gheorghe Bobei, care era violonist și poet, o personalitate de primă mărime a Vâlciei, pe timpul copilăriei mele. L-am văzut la concursul regional «Dialog de la distanță» din anii '60. L-am cunoscut pe «poetul cu vioară», aici, aproape de satul lui, la Liceul din Horezu. Am fost fericit să cunosc acest om. Am fost în pelerinaj la mormântul său de la Bărbătești... Și, cred, că fără Gheorghe Bobei, fără Achim Băluță și fără Vartolomei Todeci, învățătorul din Vaideeni, eu nu aș fi știut nimic despre aceste legende. Ascultându-le, m-am autoîncurajat să caut și altele. Al doilea noroc al meu a fost că, devenind student la Universitatea Babeș-Bolyai, în Transilvania, la Facultatea de Filologie, am cunoscut legende ale altor etnii. Există două legende ale secuilor, douăsprezece legende ale ungarilor, toate de o mare frumusețe. Legendele germane despre Dracula le-am întâlnit pentru prima dată în «Istoria literaturii române de la origini până în prezent», a lui George Călinescu. Am luat foc, am avut o epifanie și am constatat că nicăieri nu l-am întâlnit pe Țepeș ca în ținuturile noastre, desenat din cuțit pe lemn de tei, în xilogravură. Portretele lui Vlad Țepeș fac din el cel mai mediatizat principe român din întreaga istorie a Evului Mediu, a Renașterii și până în secolul XX. În timp ce Vlad ținea războaiele cu turcii, boierii unelteau pe la spate. În acest context el i-a pedepsit... O legendă teribilă spune că a dat ucis opt sute de boieri la Cetatea Poenari, unde voievodul urma să dea o masă de Paște” (...), „Dracula este la baza folclorului german, a nuvelei și a romanului fantastic german. El este citit de Luther, este citit de doctor Faustus, devenind un personaj viu până în zilele noastre. Acesta nu este un

lucru oarecare. Cele paisprezece legende care aveau aspectul unor broșuri, au fost socotite bestseller de la 1462 și până în Renaștere. Aceste cărți tipărite, cumpărate de oamenii cu bani, i-au creat lui Vlad Țepeș faima, pe de o parte vedem cavalerul colosal care apăra poporul român contra turcilor, contra mahomedanismului, pe de altă parte principele ușor malefic, ușor catifelat, ușor umbros, care intră în literatura fantastică europeană”, spune Constantin Zărnescu. Este deosebit de interesant un fapt istoric...”Dacă te uiți din Transilvania, triumphiul de aur al românității este pe linia Sibiu-Brașov-Târgoviște-Câmpulung Muscel-Curtea de Argeș-Vâlcea-Sibiu. Noi suntem născuți în triumphiul de aur al românității. Aici intră capitalele istorice, aici intră drumul regal, calea domnească. Pe Vlad căutați-l, este un personaj universal în arta militară, faptele lui au coincis extraordinar după istoricii lumii cu teoriile lui Machiavelli, personaj fantastic al literaturii germane și personaj al cinematografului mondial... În perioadele grele ale istoriei e nevoie să vină un om, este așteptat un salvator. “Romanul nu este citit că vrem noi să ne lăudăm cu istorianoastră, romanul este citit și pentru noblețea spiritului unei patrii”, spune Constantin Zărnescu...

FIINȚA, UN PESCĂRUȘ ÎN TRE MARE ȘI CER...“IEȘIREA LA MARE”este un roman-eseu, cu un metabolism creator aparte, ale cărui procese duc la conturarea unui roman de analiză a unei lumi în derută. “Ieșirea la mare”, prin construcția sa lingvistică, arhaică, creează iluzia unor visuri premonitorii de dinaintea celei de-a doua conflagrații mondiale, alungându-ne măștile cu care de obicei ne ascundem de câmpul realității. Solemnitatea cuvintelor unui limbaj ca al lui Solomon iradiază spre un spațiu al colosalului: ...”cerul cade peste pământ, rămas parcă să se mai scalde într-un aur topit, în zenit, un soare turtit, ochi drept al Dumnezeului Olteniei, zeu poticnit într-o mare de culori potopitoare ale amurgului, la marginea aceasta de lume”... ”Simțul eternului românesc”este plasat măreț în margine de Balcani, la margine de Orient, în granița cu Occidentul, înzestrat fiind cu lumini și umbre, un pământ dăruit de Dumnezeu, efervescent și plămuitor de fantasmă...Îl regăsim la Caracal, Calafat, Mehedinți, Romanai, Vâlcea, Maglavit, Horezu... Grupuri de oameni sunt implicați în metamorfoze ciudate, eroi și personaje diverse alcătuiesc diferite straturi ale unei societăți bolnave... Părintele Constantin, “uitat de oameni și dizgrațiat de monahi, ajunge un biet clopotar, care privea totul de sus, din clopotnițăși nu îi scăpa nemica”... Demetru Malevitul, Barbu Drugă, proprietarul unui castel din Craiova, negustorul de animale Niță Primus, Averescu, Calotescu, Hartmann, mari proprietari de uzine, fotbalistii Enu, Bengescu, Hans Hoffmann Hamer, Gioni Glagoveanu, grefierul Macabescu, Popa Pazvantie, Hercule Protopopescu, primarul mort, profesorii de gimnaziu Paleolog și Samoilă din Scarlatele, apoi Aurica, Filofteia, Varvara, Saul, Lisaveta, Istrate, Casandra, Gherghe, Valentin, Ioanichie, suntniște existențe obsedante și fragile într-un imperiu de teamă colectivă. Preocupările și acțiunile efectuate sub impulsuri desfășurate într-un câmp existențial perturbat, explică prezența lor ca nișevântură-lume trăsniți... Crizele spirituale colective de dinaintea războiului au un efect nefast și tulburător, ducând la instalarea psihozei sociale, dezintegrarea bioritmului, metamorfozări, transformări, transluminări... Istorie pline de tâlc și de semnificații, evenimente și întâmplări care sunt înțelese doar de părintele Constantin, rămân la latitudinea haosului de dinainte de război, în care logica „transpiră” sub presiunea patologicului. Fenomene ciudate, spaime, voluptăți nepermise, “zgomotoase glorificări ale învierii lui Iisus”(Petrache Lupu), minuni și minciuni, toate se amestecă în stări ale morbidității, într-un dement murmur uman, transformat în mugetul prelung al spiritului de turmă... Senzația de teamă universală, pe fondul căreia se profilează criza generatoare de efecte comportamentale ciudate, sunt convingătoare dovezi ale psihozei. Ecouri ale acestor comportamente vor răzbate în satele Olteniei mult timp după sfârșitul războiului... Părintele Constantin grăiește: “Vedeam fete, femei și bărbați cu mintea coaptă și întreagă alergând fiecare după câte un cărbuș, precumși păsări mari, jucăușe, prin aer, așijderi, vrăbii și rândunici în zboruri rapide, atacând cărbușii, cum atacă uliul înfometat un pui de găină”. Rezolvarea psihozei, iată marea dilemă! Preotul Constantin evită să-și asume răspunderea și rolul său de mentor spiritual. Chiar dacă se află în turnul cel mai înalt al catedralei Obedeianu, el rămâne cel mult în aluziv, pentru că jos, pe pământ, raporturile dintre oameni sunt determinate de forțe imposibil de controlat. Pământul apare astfel ca un sistem fără echilibru, ale cărui structuri și mecanisme intime tind să se dezintegreze sub influența Marii Amenințări: Diavolul e aproape! Sfinții îmbrăcați în costume militare romane, (apar sfinții militariși în picturile de la Arnota), Marcu, Ioan Botezătorul, se aud invocând credința ca posibilă salvare. Romanul invocă forme purificatoare și mituri salvatoare: mitul creștin, sacral, dar mai ales, marea: “O, mare, mare, numai tu mai păstreziastăzi ceva sacru și cast, în rest peste tot au pătruns mirosuri grele și fumuri, respingând totulca o flacăra diavolească”... Echivalentul salvării este evadarea. Spațiul ne este limitat și îngust ca o cetate “cu

ziduri prea groase și înalte”. “O, mare, dulce beție înfierbântată, ucigătoare și încremenită de mii de ani, îmi vine să-ți șoptesc la ureche că ești frumoasă și sfântă, în adevăr ca o fecioară în nemișcarea-ți îndărătnică”...Sacru și marea virgină ne purifică ochii cu valorile ei, pentru a vedea eternitatea. Căci nu dorim noi, în taină chiar, din noapte spre zi, să ne unim cu marea? Ieșirea la mare, în estuarul albastru, zborul și “istovirea de moarte”, aduc înălțarea. Unirea cu marea, ce dezarmantă simplitate! Ființa este un pescăruș între mare și cer...

COLOANA INFINITULUI, SAU DRUMUL SPRE DUMNEZEU...

Editura Scrisul Românesc, condusă de Ilarie Hinoveanu avea să-i publice în 1980 o carte fundamentală, pentru Constantin Zărnescu, darși pentru cel mai mare sculptor al omenirii, „AFORISMELE ȘI TEXTELE LUI BRÂNCUȘI”, prefațată de Marin Sorescu. După 1990, acest volum, care include un substanțial studiu despre universul capodoperelor brâncușiene, în care spiritul baladei Miorița și tot filonul aurifer al folclorului și etnografiei românești se regăsesc la cote astrale, va fi mereu îmbogățit. “La Târgu Jiu mergeam mai mult din obsesia pe care o aveam pentru Constantin Brâncuși și pe care o deprinsesem în timpul liceului meu de la Horezu, între 14 și 18 ani, cândde cel puțin trei ori pe an vizitam acest oraș. Mergeam și la Severin, la Podul lui Apolodor din Damasc. M-am îndrăgostit încă de atunci de Constantin Brâncuși. Noi eram duși să vedem Masa Tăcerii și Poarta Sărutului. Coloana am văzut-o mai târziu. Acolo, copilul din mine s-a lăsat copleșit de imaginea revoluționară a operelor lui Brâncuși. Când am ajuns la Cluj, la Facultatea de Filologie, am căpătat o pasiune pentru limbi străine, dorind să văd cum se exprima Constantin Brâncuși în limba franceză. Aforismele lui sunt mai ales din franceză. Cele spuse către discipolii englezi, americani sau finlandezi au fost culese din limbile lor. De aceea am tradus prin interpuși din douăsprezece limbi, douăsprezece feluri în care oameni ai planetei l-au înțeles de Brâncuși. Am adunat aceste aforisme în ideea că în spatele lor se află un mare înțelept, omul care cioplea, omul care modela, omul care tăia lemnul cu fierăstrăul! Când a făcut Coloana fără sfârșit în lemn de stejar, a tăiat la fierăstrău singur. Era un om capabil de eroism, unul de o vrednicie extraordinară. Am simțit că în spatele sculptorului se ascunde un poet și un autor de înțelepciuni, numite sentințe, fabule, aforisme sau reflecții. Au răs de mine și domnul Dan Hăulică și domnul Ion Frunzetti, căci, ziceau ei, nu sunt decât vreo douăzeci de aforisme. Între acestea pe locul întâi era cel care afirma: «Când nu mai suntem copii, suntem deja morți». Am găsit la un învățător din Târgu Jiu, cu care se plimba Brâncuși, un gândextraordinar: «Nici nu vă dați voi seama ce vă las eu aici!...Coloana infinită este negarea labirintului. Coloana infinitului este drumul meu spre bunul Dumnezeu»...Expresii mistice, aforisme grele, au fost spuse la finalizarea operei sale mărețe de la Târgu Jiu, când se pregătea să se întoarcă la Paris. N-a mai revenit niciodată, au venit războiul și societatea comunistă. A mai trăit douăzeci de ani la Paris, a pierdut cetățenia română. Constantin Zărnescu a lucrat 40 de ani la această carte! „Acest Brâncuși pe care eu îl iubesc m-a pasionat atât de mult, încât, în numele său, am scos șapte ediții ale volumului de aforisme la editura «Scrisul Românesc», condusă și patronată de celebrul profesor universitar Florea Firanși de rudele lui apropiate. Ei tipăresc și tot domniile lor vând! Vând în toate comunele Olteniei. Împreună cu ei am fost și eu de la Calafat până la Bumbesti Livezeni, până la Giurgiu, peste tot în Vâlcea, Curtea de Argeș... Domnul Firan mi-a scos ediția a șaptea, definitivă. Acest lucru nu ar fi fost posibil dacă nu sufeream de surzenie. A trebuit să stau în bibliotecă, am stat cu drag, nu-mi păsa de «prostiile» pe care le spunea lumea afară. Așa au numit Dumitru Radu Popescu și Florea Firan șușotelile celor de afară: „Băi, lasă-i mă, că lumea spune multe prostii! Ține-te de ale tale!”. “Pe undeva mă mângâiau. Eu nu pot să fac politică, nu pot să plec urechea... Eu sunt un om care nu am avut decât o singură șansă!”...Marin Sorescu în „Prefața” „Aforismelor...” scrie: “Aforismul, spunea Lucian Blaga, este o floare în stare de grație. Florile de piatră ale lui Brâncuși au vorbit. Au vorbit pe limba lui Anton Pann, reprezentând o a doua «poveste a vorbei», de data aceasta la nivel de filosofie a artei”... Brâncuși depășește însă nivelul vorbirii.” Eu am făcut piatra să cânte”...

CARTEA CĂRȚILOR, SFÂNTA SFINTELOR...„ZIU ZILELOR” este un roman dedicat lui Iuliu Maniu, personalitate istorică și personaj legendar. În 1906 a terminat Dreptul la Budapesta și la Viena, a fost trezorierul Partidului Național Român, aripa pe care urma să o conducă el, după ce a murit Ion Rațiu. La Viena, în 1918, se duce ca soldat austro-ungar, care avea și grad de ofițer, ca orice student ce termina o facultate și cere audiență Împăratului și până la urmă acesta îl primește, spunându-i: „Cum vii la ușa mea direct, trebuia să vii ierarhic, nu știi care sunt convențiile militare?” Spun aceste lucruri deoarece poporul român nu le cunoaște. Iuliu Maniu răspunde: „Sunt reprezentant al națiunii române din Transilvania și am venit să vă spunem că ne separăm de dumneavoastră și vrem să ne permitem să preluăm armamentul tuturor soldaților găsiți morți, sau demoralizați și să ne folosim aceste arme înăuntrul Ardealului”. Practic voia să-i înarmeze pe români. Prima dată a fost Unirea de la Arad, apoi cea de la Alba Iulia. Împăratul nu a scos nici un cuvânt, dar, în schimb, a încercat să facă o federație, de genul celei intitulate

„Statele Unite ale Austriei Mari”. Cu douăzeci de ani înainte se gândeau unii să facă o astfel de federație care avea menirea de a salva Austria Mare. Împăratul l-a primit de două ori. Maniu propunea, ca român bănățean, cu foarte multă onestitate, o unire între români... Serbia a fost onorată într-un mod extraordinar, a devenit o mare țară, un mare regat al sârbo-croaților și slovenilor. Maniu a vrut să lupte, cu poporul înarmat, împotriva administrației maghiare, care, inclusiv de 1 decembrie, i-a ucis pe loc, pe românii care nu s-au putut apăra. A murit multă lume. La Arad, în 28 octombrie, Iuliu Maniu era cu toți ceilalți, inclusiv Grapini care era reprezentantul Social Democraților, cum am zice, ceva de genul muncitorimii... Nu erau monarhiști, dar au înțeles că unitatea românilor trebuie să treacă prin monarhie. Maniu devine ministru de externe al Transilvaniei și spune, la Arad, fiind întrebat, în fața a o mie de oameni: „Ce vreți dumneavoastră români în final? Vă implor să rămâneți în cadrul Federației Ungaro-Austriacă!”. Iuliu Maniu spune în limba ungurească: „Dorim despărțirea totală, eliberare totală”. Unii țipau, unii plângeau, a fost acolo și un reprezentant de la Belgrad, un reprezentant de la Bruxelles, marile țări aliate, un reprezentant ceh. Vor merge și la Alba Iulia unii dintre ei. A fost frig și a nins. Ninsorea a aureolat poporul în Ardeal, pentru că le-a iluminat creștetul. S-a vorbit că zăpada de la Alba Iulia a creat un popor aureolat de Dumnezeu. Romanul se numește „Ziua zilelor”, pentru că atunci când au venit Regina Maria a României cu Regele Ferdinand la Alba Iulia, aceștia au întâlnit un bătrân îmbrăcat în costum național românesc și l-au întrebat, „Cum te cheamă?”, „Gheorghe”, „Bade Gheorghe, pentru tine cum a fost, ai fost la Unire?”, „Am fost la Unire majestate, a fost Ziua Zilelor!”. Această expresie spusă de un țăran pleacă din Biblie, este superlativul ebraic absolut! Spunem că o femeie e mai înaltă ca altă femeie, facem fel și fel de comparații, dar când spunem Sfânta Sfințelor, Cartea Cărților și iată, Ziua Zilelor, 1 Decembrie 1918 primește ceva sacru! Regina Maria i-a atins umerii și i-a mulțumit. „Acestea nu sunt lucruri frecvente, sunt lucruri rare, le putem studia acum, după ce am trecut prin comunism, ca revelații divine, cu care nu te poți juca. De aceea credem că niciun accident istoric nu se va mai repeta vreodată în Ardeal... Celor din Ardeal nu le-a plăcut de la început Bucureștiul, li s-a părut știrb. Astăzi România este însă mult mai solidară, mult mai unită, mult mai asimilați sunt oamenii între ei”, conchide Constantin Zărnescu..

O PULBERE DE CUVINTE... „ȚARA LUI URMUZ” este romanul cel mai important în ceea ce privește teoria limbajului. Constantin Brâncuși cu „Sărutul” și „Cumințenia pământului”, primele sale opere revoluționare, aducea două inovații colosale în limbajul artei universale. Urmuz a scris primele povestiri în 1907, le-a citit prietenilor, le-a citit surorilor, familiei. Tatăl sau, medic militar, nu le-a acceptat. S-a apucat să scrie muzică, dar tatăl i-a zis: „Nu te voi lăsa să fii lăutar!”. Atunci copilul a făcut cu forța Dreptul și a pățit ca și Kafka, s-a îmbolnăvit psihic. A continuat să scrie niște povestiri extraordinar de ciudate, cu un limbaj considerat coborât din Cer, de care s-a îndrăgostit în România... doar Tudor Arghezi. Dacă nu era Tudor Arghezi, acest poet genial, Urmuz, rămânea ca o piatră prețioasă ascunsă în noroi. Acest aristocrat, născut la Curtea de Argeș, a reformat limbajul simbolismului francez. A trăit la Paris șase ani, cât timp tatăl său a fost atașat militar. În țară Urmuz este salvat de un grup mic de evrei în frunte cu grecul Ion Vinea, care îl cultivă pe Urmuz, se întâlnesc la Capșa, preiau poveștile lui, uneori în glumă, ca niște... „cronicari care duceau lipsă de șalvari și l-au rugat pe Rapaport să le dea un pașaport, Rapaport cel drăgălaș juca un carambolaj, știind că Aristotel nu cunoaște ostropel”, sau „Sarafov, of Sarafov servește-te de cartof”, etc. Sarafov era un general rus fugit în 1917 din Rusia, care trăia la Constanța. În 1916, la Zurich, Tristan Tzara aduce elemente ale limbajului lui Urmuz și așa s-a născut curentul dadaist. Prietenii lui Tzara îl traduc și îl publică în peste zece limbi. (...) În „pâlnia” lui Urmuz prima frază e așa: „Stamate își înconjură biblioteca cu cearceafuri ude, era un funcționar, era evreu, își înconjură biblioteca cu cearceafuri ude...” Vă rog să fiți atenți la expresie, „cearșafuri ude”, adică voia să mai scape cărțile de uscăciunea și de sterilitatea autorilor. Așa e tot romanul. Sunt unii care se enervează pentru că au gust pentru romanul clasic, precum „Tănase Scatiu” și romanele de acest gen. Dar Tristan Tzara îl omagiază și îl pomenește... Urmuz a fost găsit mort pe șoseaua Kisselef. Mergea și cheltuia mulți bani într-o locație aristocratică. A găsit-o încuiată și s-a împușcat. S-a găsit la el o cheie... „Nu am cheie”, a zis și Kafka, când s-a sinucis... „Nu am cheie! Tot ce se întâmplă în lumea asta mi se pare incomprehensibil”, sunt ultimele propoziții pe care le-a spus Kafka unui student. Constantin Zărnescu a pus expresia asta la motto. A mai băgat la motto o treabă luată din popor, de la românii din Hațeg, de la Iuliu Zane, care a publicat „Proverbele românilor”. Auziți: „Mamă, mamă, nu îi este bine văcuței noastre, iată vine tata cu pielea ei în spinare, iar vremea este murgă, nătângă și cu coada lungă.” Asta nu e la îndemâna oricui... Romanul nu a fost scris pentru popor, a fost scris pentru elite. Asta este. Toți încearcă diverse teme, și, fatal, „fiecare pasăre pre limba ei pierde”. Încă un om s-a mai îndrăgostit de Urmuz, Florea Firan. Cartea a fost dată la multe edituri în Ardeal, dar cei de acolo n-au avut gust pentru invențiile dadaismului. „Tăticul” dadaistilor este recunoscut astăzi ca fiind Urmuz. În clipa în care s-a sinucis a scris un superb articol despre el Arghezi, darși Sașa Pană. „În clipa în care s-a împușcat”, spune Sașa Pană, „a căzut peste el o pulbere de stele”.

Viața este risipă de stele!...A ieșit un roman de o frumusețe extraordinară, pentru că au fost luate din popor înțelepciuni cum este și cea cu vacuța în care tatăl vine cu pielea ei în spinare...Încă una, legată de Caracal, care i-a plăcut mult domnului Firan: „Sunteți băuți, sunteți mâncați, arătați zăpăciți ca-n vreme de Caracal”! ...Când plecau de la un târg din Caracal, după ce vindeau bine marfa, oamenii făceau adălmașuri și ajungeau beți acasă. Are și Nichita Stănescu una: „Noi nu suntem geniali, noi suntem trambulini”. Limbajul modernității s-a mișcat, are ceva de imagine tremurată...”Domnul Firan a avut o propensiune extraordinară pentru Urmuz și m-a salvat. Stăteam cu romanul de peste cinci ani de zile”, mărturisește Constantin Zărnescu...Când s-au împlinit o sută de ani de la Avangardă, „Cabaretul Voltaire”i-a omagiat pe Urmuz, pe Tristan Tzara...

UN ACT DE SACERDOȚIU

Criticul Ion Predescu subliniază că rara “prezență” a scriitorului Constantin Zărnescu în Vâlcea este un act de sacerdoțiu...”Scriitorul a mers la Bărbățești, la mormântul omului care l-a remarcat și care i-a semnat destinul de scriitor, inegalabilul Gheorghe Bobei.Este o modalitate de recunoaștere a succesoratului. Culmi sângerii, cimitirul unic, loc al teofaniei și genunchiului plecat al tânărului pornit de la liceul din Horezu, în anii '60, sintetizează melancolia celor care știu că asceza cărții te pregătește pentru marea tăcere”, afirmă criticul....Drumul spre cimitirul lernatic este un drum al Golgotei... Iarna, crucile sunt aureolate cu zăpadă, biserica poartă mantia purității,iar Buila are frunte ninsă, ca și „taica” Bobei...Confesiunea scriitorului către Ion Predescu: “Toată arta mea scriitoricească, toate cărțile mele se bazează pe civilizația ochiului, nu pe ureche. Nu am putut niciodată să ascult o povestire în tren, să o preiau și să o redau în literatură, în romanele și în scrierile mele... «Aforismele lui Constantin Brâncuși», ajunse la ediția a VII-a, definitivă, «Ziua zilelor», romanul despre Iuliu Maniu și unirea Ardealului cu Patria Mamă-România, chiar și «Patimile lui Dracula» se bazează pe lucruri sacre ale istoriei românilor”...Scriitorul naturalizat ardelean e printre pușinii creatori care sunt și se comporta așa cum cer în exemplara lor creație. Constantin Zărnescu a plecat din Horezu, din această zonă mitică a unei vechi tradiții de cultură și civilizație românească. Studiile universitare îl aduc la Cluj, căruia îi va rămâne fidel toată viața. La Horezu se va întoarce în 2017, la 50 de ani de la absolvirea liceului.Olteanul din zona Horezului a făcut parte din primul val al studenților clujeni care, îndrumați de asistentul universitar Ion Pop, realizau revista „Echinoc”, care rivaliza cu „România literară” ori cu „Lucefărul” din București. De pe băncile facultății ajunge direct ca redactor al revistei „Tribuna”, grație inspirației marelui Dumitru Radu Popescu. Clujul îl adoptă, iar el își găsește acolo statornicia. Horezu rămâne însă leagănul adolescenței sale, izvorul său primordial cu apă tămăduitoare...Constantin Cubleşan scrie: „Izbândă epică a atâtor și atâtor ani de documentări, pe care i-a topit în pasta densă a unui discurs narativ plin de înțelesuri și de poezie epicăautentică, iată un mare om de cultură oltean care a cucerit de planeta Transilvania”. Eminentul scriitor Milko Erwin îl caracterizează magistral, schițându-i un portret sui-generis: „Mă cucerește prin cărțile sale înaripate, ce m-au transportat în lumea visului, a sufletului, a grijii și speranței pentru lume și om.M-a învăluit cu poezia puternică și genială a Reginei locasta”...

CĂLIN NEMEȘ, O FLACĂRĂ...

Constantin Zărnescu este un generos suflet și un ales spirit, bun prieten pentru colegi, un mentor apropiat pentru mai tinerii în căutare de adevăr și sprijin în vremuri tulburi, dar efervescente și catalizatoare pentru creatori. Frumoase amintirile scriitorului sunt legate de boema de la cafeneaua Arizona, cu tribuniștii mai tineri: “Vorbeam despre orice, fără temeri, ponderea fiind cultura, salvarea ei și a noastră prin și cu ea! Schimbam ultimele noutăți aflate de la Radio Europa Liberă, cu atenția cuvenită la cine era cu ochii pe noi... Câteodată mergeam la Pescarul și mai rar la Continental. Acolo eram serile, cu alți prieteni, cu Mitru Fărcaș, ascultând «Semnal M»-ul lui Iuliu Merca, unde ne «vodcăiam» ca să înfrumusețăm peisajul... În general, ne «aghezmuiam» la redacție, cu revistele noastre culturale de bună ținută, îndrăznețe de multeori, cu subiecte pe măsură: filosofie, literatură, democrație, libertate, teatru, balet, film, istorie, revoluții, orânduiri, noutăți politice în lume... Rememorezcu încântare o întâmplare. Eram cu prietenii „«La varice» (mese în picioare), tactică perversă a «mili-securității», spre a ne obliga să stăm puțin, însă au subestimat capacitatea noastră de rezistență...Cineva deschide ușa cu piciorul și intră cu mireasa în brațe... Călin Nemeș cu prietena: «Venim direct de la Primărie, ne-am căsătorit acum! Voi sunteți familia mea, la Arizona ne-am cunoscut, e normal ca acolo să o trec pragul, acolo e casa noastră!»... Călin Nemeș este un simbol al luptei antisistem, o flacără vie...Ca demn urmaș al culturii de excelență a vechilor greci, Constantin Zărnescu participă

entuziast la Revoluția clujeană din Decembrie 1989, după care strânge cu acribie și muncă asiduă o imensă documentație în exemplarul său volum de mărturii, „Revoluția Română din 17-22 decembrie 1989”, Cluj-Napoca, 2005, reeditare 2006. „Am fost și am văzut! Am memorat și am trăit! Secunda sfântă, istorică, cea care a ars, a concentrat și a unit toate conștiințele atât de îndelung umilite a fost, după Timișoara, Clujul”. Acesta este omul Constantin Zărnescu, dincolo de opera sa de mare valoare și calitate umană: generos, cald, altruist, mentor și sprijin al tinerilor confrăți, un erou elen întrupat în timpurile noastre...

ETERNUL FEMININ

Totuși, ne mai înalță ceva în țării, „Eternul feminin”...Apare, mai întotdeauna o ființă cu părul bălai în viața noastră!...A pățit-oși Cioran...„Mă îndrăgostisem, intempestiv, de o colegă de-a mea, Smaranda Voinescu. Amândoi părinții noștri erau prieteni, se numeau amândoi Costică și lucrau în primărie. În 1963, în primăvară, tatăl fetei zice: «Unde dai tu băiatul la liceu?»...«La liceul teoretic Alexandru Ioan Cuza, din Horezu!»...«Aoleu! Dai copilul la râșniță! Eu duc fata la moară, la Vasile Roaită, la Râmnicu Vâlcea». În acest fel părinții ne-au despărțit. Spre sfârșitul liceului, m-am îndrăgostit de o nepoată a jurnalistului de la „Scânteia tineretului”, Dumitru Târcob, din Dobriceni. Ioana era al nouălea copil la părinți. Sufeream la vederea chipului ei, făceam puseuri de temperatură, dacă nu eram lângă ea o zi. Ne-am scris în vacanțe și apoi în studenție unul altuia peste două sute de scrisori, pe care le păstrez. Ele au participat la formația mea de prozator. Scrisorile au fost considerate dintotdeauna un gen „literar”. Studentă la Medicină la București, Ioana m-a rugat să părăsesc Clujul, să fiu lângă ea și să ne căsătorim! Am cumpănit înfiorat și îndurerat. Am chemat-o eupe ea să se transfere aici! Lucram, deja, la „Tribuna”, un săptămânal fierbinte, socotit „moară a ideilor” încă de pe timpul lui Slavici, așezat în „buricul” capitalei Transilvaniei!... Și, iată că așa a fost să fie!...Nu mi-a fost sortită. «Clodi Primus», primul meu roman, descrie suferințele vieții mele de licean, maladia devenită mai ales a spiritului. Suferința timpanelor a fost „călcâiul lui Ahile». Doctorul care m-a operat la Colțea, mi-a zis: «Uită-te la vecinul tău de pat, a fost tăiat de șapte ori!... S-ar putea să nu mori din pricina acestei boli, dacă infecția nu va ajunge la creier, dar vei muri cu ea!» ...Eram îngrozit! Cum voi «conviețui» cu această meteahnă? Mă voi «împrieteni» vreodată cu ea? Astfel, neauzind cuvintele oamenilor, surzenia mă împingea spre «citirea» și înțelegerea a ceea ce vedeam! Spre interpretarea imaginilor!... M-am îndrăgostit de miracolele sculptorului Constantin Brâncuși și de Avangarda literară româno-franceză...Lipit de Horezu este un fel de «cartier», Vaideeni, un sat de ciobani originari de peste Carpați. Îmi vizitam, cu bicicleta, colegii din Vaideeni, în frunte cu Lazăr Comănescu, viitor ambasador, sau pe Mitică Popescu, viitor General, devenit profesor la Academia Militară! Eram, ca elevi, vecini ai Mănăstirii Hurezi, a lui Brâncoveanu, un rai al fructelor și livezilor!...Deși Liceul era așezat pe strada principală, Tudor Vladimirescu, ciobanii îi spuneau, cum era numită din vechime, „Drumul Domnesc!”, fiindcă pe aici treceau dinspre Târgoviște, Câmpulung, Vâlcea, spre Vodița, Tismana, în vilegiatură, rădvanele voievozilor, curțile lor!...Despărțindu-mă de Smaranda Voinescu, care a mers la Râmnic, (am făcut-o...personaj literar!), apoi, cunoscându-i pe ardelenii din Vaideeni, traversând munții cu lângă turmele lor, cu piciorul, mi-am găsit o«cale», orientându-mă spre școlile din Transilvania!...”

FIGURA MARELUI PROFESOR MARIN MAZILU

”Fostul meu diriginte din Lăpușata-Lădești, Grigore Ștefănescu, preda muzică și era dirijorul corului de la liceul din Horezu.El m-a prezentat viitorului meu profesor de română și director al liceului « Al. I. Cuza», originar din Lădești, Marin Mazilu, rudă a Patriarhului Iustinian Marina”. Marin Mazilu a fost cel mai important profesor al liceului din Horezu. „Într-o dimineață din primul nostru an ne-a predat o lecție «șocantă». A existat, zicea el, un poet, din Moldova, «spirit de avangardă», care a introdus cuvinte tăiate cu foarfeca într-o pălărie, apoi le amesteca și le scotea așezându-le în curgerea lor «haotică», făcându-le să semene cu un flux, cu o organizare poetică!... «Poezia» aceea, zicea profesorul nostru, «a făcut înconjurul pământului!»... Poetul, prieten și el cu Constantin Brâncuși, se numea Tristan Tzara!... Pe urmă, domnul Mazilu ne-a invitat să băgăm și noi cuvinte, nu în pălării, ci în băști sau căciuli. Eram fascinați ce a ieșit, uluiți!... În România, astfel de «cronici»și«bizarerii» scrisesse Urmuz încă din 1907...Nu voi mai putea scrie un roman «bine meșteșugit», tradițional, clasic, după acest Urmuzland (Țara lui Urmuz)! Am publicat cinci romane, în dulcele stil tradițional și clasic: «leșirea la mare»,despre Petrache Lupu de la Maglavit,«Meda, mireasa lumii»,despre influența femeilor asupra unui om tânăr,«Teii înfloresc pentru Irina»,închinatprimei iubiriși mitului „virginității”...amândurora,«Ziuazilelor»,despre Iuliu Maniu, sfârșitul primului război mondial, apariția națiunilor libere în Europa Centralăși colosalul eveniment al Unirii noastre celei Mari!, darcu romanul picto-poetic și muzical, «Țara lui Urmuz» am avut o experiență grozavă, de peste două decenii. N-am

coborât niciodată manuscrisul de pe biroul de lucru! Formula Avangardei literare era ocultarea, distrugerea, pierderea, negarea sensului și logicii lucrurilor, cuvintelor și ideilor, din SPIRIT DE FRONDĂ”. Rezultatul: exaltarea anonimului, anti-eroismului, arta ca „eșec”, „haosul”, elogiul mișcării „browniene” a societăților, a revoluțiilor “distruge și edifică”, ori “edifică și distruge”...A fost o premoniție a revoluției...Salvarea...

UN MODEL EXEMPLAR

Poetul Felix Sima își imaginează că un copilaș de vreo opt anișori, micul Zărnescu, ar intra în atelierul maestrului Constantin Brâncuși de la Paris: “Acesta i-ar fi cioplit copilașului vreo «Pasăre măiastră»și i-ar fi dat-o să-i asculte cântecul,i-ar fi cioplit pe Adam și Eva, sau vreun «Ou» al începuturilor, să poată vedea cu ochii lui de copil întruchiparea originilor, sau i-ar fi turnat în ipsos chipul de «zburător cu negre plete», i-ar fi cioplit în lemn de ulm întregul corp, semeț, vânjos, vital... așa cum îl vedem noi astăzi, pe de-a-ntregul, pe scriitorul care poartă acest nume”...Admirăm și noi, împreună cu Tudor Arghezi „jumătatea de țăran iscusit și jumătatea de zeu a marelui artist care, dintr-un atelier multă vreme sărac, aruncă din când în când, pe fereastră, câte un bolovan scobit care, ciudat, începe îndată să umble și să impresioneze ca o ființă vie”... “Legându-și viața de Constantin Brâncuși, Constantin Zărnescu și-a legat viața de Eternitate”, spune poetul Felix Sima.

Constantin Zărnescu este arborele monumentalcare veghează intrarea în Liceul Constantin Brâncoveanu.Și cerul de deasupra... Poetul Stefan Dumitrescu susține intuițiile meleși ale poetului Felix Simași grăiește în numele genialului oltean: “Dacă aș fi un arbore / tu ai fi toate frunzele meleiubito, / murmurând dulce mângâiate / de adierea zefirului / și de stele / spunându-mi pe limba ta / verde de clorofilă / că mă iubești /”... “Dacă aș fi cerul / tu ai fi miliardele de stele / care pâlpâie în fiecare noapte / dulci mățăsoase / ca niște șoapte”...“Oh, iubito, / dar eu chiar voi deveni / toți arborii / și toate mările și oceanele /și toate câmpiile /și cerul /și toate cele care există”...

Am scrisaceastă “laudatio” pentru a propune acordarea titlului de “CETĂȚEAN DE ONOARE” al orașului Horezu, cu prilejul împlinirii vârstei de 75 de ani, scriitorului Constantin Zărnescu,pornit de aici în lumea mare a literaturii.Constantin Zărnescu este modelul exemplar al liceanului horezean! El, de fapt, este mereu „aici”.Amfiteatrul Liceului„Constantin Brâncoveanu” se va numi CONSTANTIN ZĂRNESCU.

P.S. Primăria orașului Horezu a acceptat propunerea noastră și va trimite o scrisoare oficială scriitorului Constantin Zărnescu. Ceremonia va avea loc cu ocazia „Zilelor orașului Horezu”.

Cu ocazia „Zilelor Liceului Constantin Brâncoveanu” se va oficializa denumirea amfiteatrului, prilej cu care se va desfășura “Cursul festiv de filosofie”, având ca temă,“Constantin Zărnescu, un model exemplaral absolventului horezean” LA MULȚI ANI GENEROȘI ȘI BUNI!

